

Nr 480.

Av herr **Karlsson** i Munkedal **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 147, med förslag till dels förordning med vissa bestämmelser angående film dels förordning med vissa bestämmelser angående biografer och filmföreläsning.

Genom Kungl. Maj:ts proposition nr 147 har riksdagen beretts tillfälle att yttra sig över dels förslag till förordning med vissa bestämmelser angående film dels förslag till förordning med vissa bestämmelser angående biografer och filmföreläsning.

Den sistnämnda förordningen kommer att få en kraftig reglerande verkan för landets samtliga samlingslokaler i vilka filmföreläsningar äga rum. Ehuru ingen torde kunna bestrida, att det föreligger behov av vissa föreskrifter på detta område i syfte att åstadkomma större säkerheter i händelse av eldsvåda, så synes det dock som om det nu framlagda förslaget till förordning vore allt för strängt hållet.

I förordningen gives ingen skillnad på bestämmelserna för lokaler belägna i städer och tätbebyggda samhällen och för lokaler på rena landsbygden, vilket enligt vårt förmenande är en brist. Enligt förslaget komma en hel del bestämmelser att särskilt för samlingslokaler på landsbygden verka obehövlige och ekonomiskt betungande.

Vi kunna inte underlåta att erinra om vilket oerhört uppoffrande och osjälviskt arbete som ligger bakom uppförandet av de samlingslokaler som finnas runt om i vårt land och som göra det möjligt för folket i bygderna att samlas såväl till allvarliga överläggningar som till förströelser.

Allt fortfarande pågår uppförandet av dylika samlingslokaler. Det bildas byggnadsföreningar genom vilka de uppförda lokalerna bliva gemensam egendom. Det tillsättes ansvariga styrelser, vilka i regel söka att hålla lokalerna på ett så högt plan som möjligt.

Det torde också vara en allmän iakttagelse, att där en sammanslutning lyckats få uppfört en samlingslokal där kommer nöjeslivet på ett högre plan och inom ett för myndigheterna och allmänheten kontrollerbart område.

Emellertid så torde det med några få undantag följa ekonomiska bekymmer vid uppförandet av dylika samlingslokaler. Det gäller först att bygga så billigt som möjligt och när lokalen väl är uppförd, så är det fråga om att skrapa ihop medel till räntor och amorteringar av byggnadslånen.

De hyror som erhållas för föreningsmöten och andra sammankomster förslå i regel icke långt.

Det är för den tvingande nödvändigheten att hålla lokaler ekonomiskt flytande som det anordnas biografförelisningar, teater och dans m. m. Och när det gäller att välja mellan danstillställningar och filmförelisningar synes det som de flesta lokalstyrelser föredröge att anordna filmförelisningar, vilket ur olika synpunkter också torde vara att förorda framför till exempel danstillställningar.

Skulle nu den föreslagna förordningen med vissa bestämmelser angående biografier och filmförelisning komma att lända till efterrättelse, äro vi övertygade därom, att detta på ett mycket kännbart sätt skulle både hindra uppförandet av nya samlingslokaler, särskilt på landsbygden, och försvåra den ekonomiska skötseln av redan uppförda skuldbelastade lokaler. En annan följd av den åsyftade förordningen skulle utan tvivel bliva den, att flertalet lokalstyrelser nödgades övergiva filmförelisningar och i stället övergå till att anordna danstillställningar och annat tingel-tangel, vilket i sin tur, med all sannolikhet, skulle medföra en sänkt nöjesnivå. Och därmed komme förordningen, enligt vårt förmenande, att göra större skada än gagn.

Vad här ovan sagts om föreningslokaler kan även i stort sett sägas om enskildas lokaler vad angår dessas uppgift att betjäna allmänheten och att erhålla inkomster »efter minsta motståndets lag».

Sedan vi i korthet anført dessa allmänna synpunkter, varför en blivande förordning i ämnet icke bör vara allt för strängt hållen, skola vi övergå till att göra några detaljemärkningar på de punkter där ändringar i förordningen, enligt vår mening, måste komma till stånd.

Övergångsbestämmelserna.

På sätt som övergångsbestämmelserna formulerats i förevarande förordning med ideliga hänvisningar till förefintliga paragrafer samt dessas olika moment blir förordningen svåröverskådlig och svårbegriplig för de människor som den är avsedd för.

Det torde vara av betydande allmänt intresse, att en förordning skrives på ett klart och tydligt sätt, även när det gäller de ofta mycket viktiga övergångs- och undantagsbestämmelserna.

Ändock vi endast äro lekmän på området våga vi göra det påståendet, att övergångsbestämmelserna till sagda förordning, sådana de återfinnas å sid. 28—30 i propositionen, äro ytterst svårhanterliga.

Betydligt bättre hade det enligt vår mening varit, därest övergångsbestämmelserna och undantagen sammanförts till några särskilda paragrafer i förordningen.

En sådan anordning hade för menige man bringat överskådlighet och reda.

Denna angelägenhet synes oss vara så viktig, att vi anse, att riksdagen bör återlämna propositionen till Kungl. Maj:t med hemställan om att en omredigering av förordningens övergångsbestämmelser företages i här ovan antydd riktning och bereda nästa års riksdag tillfälle att på nytt yttra sig över förordningen. Eller, därest riksdagen icke ville besluta i den riktningen, i sitt yttrande över förordningen anhålla att Kungl. Maj:t måtte, före utfärdandet av kungörelse i ämnet, låta verkställa en sådan omarbetning av övergångsbestämmelserna som ovan antytts. Skulle riksdagen icke besluta att till Kungl. Maj:t återlämna ifrågavarande förslag till förordning utan upptaga detsamma till realprövning, anse vi att nedanstående synpunkter böra beaktas.

2 Kap.

§ 3. Denna paragraf är uppdelad i 4 moment. I första momentet stadgas: »Vill någon uppföra eller inreda biograf å ort, där byggnadsnämnd eller annan myndighet som enligt gällande byggnadsstadga äger pröva ansökan om byggnadslov ej finnes, göra därom skriftligen ansökan hos länsstyrelsen». Under begreppet »biograf» måste enligt vårt förmenande även den lokal falla som icke till väsentlig del användes för filmföreläsningar utan till föreningsmöten och dylikt, men där man avser att giva filmföreläsningar en eller två gånger i veckan under några vintermånader.

När sålunda en dylik lokal skall uppföras i till exempel ett glest bebyggt stationssamhälle, som saknar byggnadsnämnd, skall ansökan med ritningar och övriga handlingar sändas till länsstyrelsen, men om det i samma stationssamhälle funnits en byggnadsnämnd hade denna haft att taga ärendet under omprövning.

Med tanke på den arbetsbörda som påvåla länsstyrelserna och som giver sig till känna även däruti, att ärenden av olika slag få ligga länge innan de handläggas av länsstyrelserna, synes det oss mindre välbetänkt att länsstyrelserna skola pröva dessa ärenden. Även med hänsyn därtill, att om länsstyrelse, som första instans, beslutar i ett dylikt ärende och som vederbörande anser sig böra överklaga måste detta ske till Kungl. Maj:t, vilket förefaller att bli onödigt omständligt. Det synes oss även som om detta bleve en alltför olikformig behandling av dessa i övrigt likartade ärenden. Vid ett överklagningsförfarande så är det till exempel en instans mindre i det fall ansökningshandlingarna i första hand skola prövas av länsstyrelsen.

Vida bättre synes det oss då att kommunalnämnden får handlägga dessa ärenden i det fall icke särskild byggnadsnämnd finnes.

Lämpligen bör landsfiskal deltaga i kommunalnämndens prövning av ansökningar om uppförande eller inredande av biograf.

I fjärde momentet av tredje paragrafen stadgas bland annat »I fall då

länsstyrelse givit byggnadslov, skall biografens ägare gälda kostnaden för besiktningen med belopp, som bestämmes av länsstyrelsen».

Skulle det ändock bliva så, trots vad vi anförde emot detsamma, att länsstyrelsen, i den utsträckning här är fråga skall pröva ansökningshandlingar om uppförande av biograf och då jämväl föranstalta om den i sagda moment omskrivna besiktningen, torde det vara alldeles nödvändigt, att bestämmelser utfärdas om efter vilka grunder lokalens ägare skall gälda kostnaden för besiktningen.

Rimligt torde vara, att dessa kostnader icke överstiga dem, som kunna beräknas uppstå därest byggnadsnämnd eller kommunalnämnd från orten verkställt besiktningen.

§ 6. I denna paragraf stadgas att från källare ledande trappor, hisschakt och kanaler skola åtminstone brandhärdigt avskiljas från biografer och dess utrymningsvägar.

Denna paragraf är ett typiskt exempel på att det borde varit skillnad på bestämmelserna för byggnader i städer och stadsliknande samhällen från byggnader på landsbygden. I stad eller annat större samhälle torde det förekomma att källarvåningar användas för olika ändamål. På landsbygden däremot är det mera sällan källarutrymmena användas till annat än upplagsplatser och där brandrisken är synnerligen ringa. Under alla förhållanden torde det vara alldeles tillräckligt, att, när pannrum för centralvärmeledning finnes i källare till biograflokal, tillräckliga skyddsåtgärder vidtagas medelst flammskyddande beklädnad av nära till värme-panna eller annan eldstad varande vägg- eller takparti av trä.

Att göra från källare ledande trappor och kanaler m. m. brandhårdiga synes oss ur brandskyddssynpunkt överflödigt, men kommer att medföra betydande kostnader och besvär för lokalägarna.

§ 12. Denna paragraf upptager bestämmelser om huvudgång och reservutgång m. m.

Om nödvändigheten av precis de mått som i de olika momenten angivas för bredd av gångar o. s. v. torde det vara svårt att fatta ståndpunkt. Utan tvivel äro bestämmelserna om tillräckliga gångar och dörröppningar etc. de mest betydelsefulla i hela förordningen.

Starka invändningar kunna dock göras emot att en minsta storlek av gångar och dörröppningar m. m. angivas på centimetern.

Enligt vårt förmenande hade samma säkerhet vunnits utan angivande av exakta mått, men med föreskrift om att besiktningsmyndighet skall se till att utrymningsvägarna skola vara av betryggande storlek.

Det kan nämligen tänkas, att om det saknas ett par centimeter i att en dörröppning är av föreskriven bredd myndighet ålägger lokalägare att verkställa ändringsarbete även om detta medför oproportionerligt stora kostnader.

Vad vi sålunda anförde om exakta mått i förevarande paragraf gäller jämväl för övriga paragrafer där exakta mått äro angivna.

I samtliga dessa paragrafer böra de angivna måtten utbytas mot »be-tryggande storlek» eller motsvarande uttryck.

§ 14. I denna paragraf stadgas att om biograf är avsedd för mer än 300 personer skola väggar och tak i utrymningsväg från biografsalen vara försedda med åtminstone brandhärdig beklädnad.

Det viktigaste ur brandskyddssynpunkt torde vara, att det finnes tillräckliga gångar för lokalens snabba utrymning.

Med de föreskrifter som givas i denna förordning rörande gångar och utrymmesvägar måste det betraktas som tillfullo skyddande utan att till exempel en tambur till en biograflokal rappas och putsas eller beklädes med annat brandhärdigt materiel.

Det måste antagas, att vid eldsvåda kan utrymning mycket väl ske utan att bestämmelserna i 14 § följas.

Denna paragraf bör därför lämpligen utgå.

§ 15. I andra stycket av denna paragraf stadgas att avbalkat utrymme under trappa skall förses med åtminstone brandhärdig beklädnad å väggar och tak, varjämte trappa av trä skall på undersidan förses med åtminstone brandhärdig beklädnad.

Denna bestämmelse torde vara behöflig om det till exempel varit fråga om sovlokaler eller dylikt.

I nu åsyftade lokaler är det ju endast fråga om att säkerställa möjligheten av snar utrymning av människor under en filmföreläsning. Med tanke på den brandsäkerhet apparatrummet får, även med de jämkningar i bestämmelserna som vi förorda, så torde man med säkerhet kunna antaga, att vid händelse av filmbrand i apparatrummet utrymning av biografsalen mycket väl kan ske, trots att trapporna icke äro försedda med brandhärdig beklädnad.

Andra stycket i 15 § bör sålunda kunna utgå.

§ 20. I denna paragraf stadgas om apparatrummets byggnad m. m.

Bestämmelsen om att i biograf för mer än 300 personer apparatrummet skall vara brandsäkert bör, med hänsyn till utrymningsmöjligheterna från såväl biograflokalen som apparatrummet, kunna inskränkas till att gälla för biografer avsedda för mer än 600 personer.

Uppförande av brandsäkert apparatrum kan under svårdisponibla lokala förhållanden medföra betydligt ökade byggnadskostnader. Med den tillgång, som nu finnes på utmärkta brandhårdiga beklädnadsmateriel, torde inget väsentligt ur skyddssynpunkt eftersättas om den av oss föreslagna ändringen i förevarande hänseende beslutas.

§ 23. Föreskriften i denna paragrafs tredje stycke, att den elektriska belysningen för biograflokalens utrymmande skall kunna tändas dels från apparatskötarens plats i apparatrummet dels ock från en plats i förrummet, synes oss vara något för rigorös.

Det kan mycket väl tänka sig att de lokala förhållandena kunna vara sådana, att tändningen av den elektriska belysningen av biograflokalen

med fördel kan förläggas inuti biograflokalen och i omedelbar närhet av utgångsöppningen.

Vid av sakkunniga på det elektriska belysningsområdet planerade anläggningar har i flera fall tändningen för lokals utrymning förlagts inuti lokalen och i närheten av utgång.

Ett tillägg till § 23 som tillåter att tändningen för biograflokals utrymning skall kunna ske, förutom från apparatskötarens plats i apparatrummet, från förrummet eller ock från plats i närheten av utgången inuti biograflokalen synes därför vara påkallad.

§ 27. Den i denna paragraf givna föreskriften om särskilt intyg rörande kompetensen hos skötare av projektionsapparat samt om kännedom om gällande ordningsföreskrifter torde icke vara oundgängligen nödvändig.

Tillräcklig säkerhet vinnes tvivelsutan genom en liknande föreskrift som i denna paragrafs andra stycke, vilket talar om skolapparat.

I stället för den omständliga föreskriften i första stycket av nämnda paragraf synes det oss vara fullt tillräckligt om det föreskrives, att projektionsapparat må skötas endast av person, som fyllt 18 år och är fullt förtrogen med skötseln av projektionsapparat samt äger nödig kännedom om de för biografföreställning gällande ordningsföreskrifter.

§ 31. I denna paragraf stadgas bland annat förbud mot ståplats. Dylikt förbud skulle för de mindre lokalerna på landsbygden kännas ganska hårt och understundom medföra svårigheter av skilda slag.

Bestämmelsen bör kunna ändras därhän, att ståplats må upplåtas under villkor att en snar utrymning av lokalen därmed icke förhindras.

Förordningens tillämpning på befintliga biografer.

Den föreslagna förordningen skall träda i kraft den 1 januari 1933. Tiden emellan den då riksdagen hunnit behandla detta ärende samt Kungl. Maj:t utfärdat kungörelse i ämnet och den då förordningen skall börja att tillämpas är enligt vår mening alldeles för kort.

I det fall då byggnader planeras och ritningar uppgjorts utan kännedom om den ifrågavarande förordningen betyder det för såväl enskilda som byggnadssammanslutningar betydande utgifter för nya ritningar och beräkningar m. m.

Det enda som kan hända, därest tiden för förordningens ikraftträdande bestämmes till den 1 januari 1934, är att några flera lokaler komma att falla under förordningens övergångs- och undantagsbestämmelser.

En omständighet som ur skyddssynpunkt inte kan anses vara av nämnvärd betydelse. Däremot kan ett framflyttande ett år av förordningens ikraftträdande inbespara för enskilda och sammanslutningar avsevärda belopp varjämte på skilda områden de betydande svårigheter, som helt

visst komma att uppstå därest tiden från antagandet till ikraftträdandet bleve så kort som enligt Kungl. Maj:ts förslag undgås.

Vad därefter angår frågan om tiden för övergångsbestämmelsernas tillämpning synes det vara en tvingande nödvändighet att tillämpningen av förordningens övergångsbestämmelser fastställas till en tid icke understigande 5 år.

Den ekonomiska depressionen har ingalunda sparat de företag denna lagstiftning avser. Ock, som vi förut framhållit, är det vår övertygelse, att många samlingslokaler i vårt land genom denna förordning får det än svårare i ekonomiskt avseende.

Skulle vid besiktning anmärkta brister omedelbart och i ett sammanhang ovillkorligen avhjälpas medför detta betydande extra kostnader, som flertalet byggnadsföretag sannolikt inte förmå att bära, särskilt med hänsyn därtill, att det i regel endast är under några korta sommarmånader som här berörda brister kunna avhjälpas.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi hemställa,

riksdagen måtte besluta:

att anhålla det Kungl. Maj:t måtte låta verkställa sådan omredigering av förslag till förordning med vissa bestämmelser angående biograf och filmföreläsning, att övergångsbestämmelserna sammanföras i särskilda paragrafer samt att riksdagen nästa år ånyo måtte beredas tillfälle att yttra sig över ovan nämnda förordning, eller om detta yrkande icke kan av riksdagen bifallas riksdagen då måtte besluta:

att i sitt yttrande över här berörda förordning anhålla det Kungl. Maj:t före utfärdande av kungörelse i ämnet ville låta verkställa sådan omarbetning av övergångsbestämmelserna att desamma sammanföras i särskilda paragrafer,

att i § 3 infördes bestämmelse om att kommunalnämnd skall pröva ansökan om byggnadslov, där icke särskild byggnadsnämnd finnes, samt att vid prövning av byggnadslov ortens landsfiskal skall deltaga i kommunalnämndens förhandlingar,

att i det fall länsstyrelse skall verkställa besiktning 4 mom. kompletteras med ett tillägg varav framgår efter vilka grunder lokalens ägare skall gälda kostnaden för besiktningen samt att kostnaden icke må överstiga det belopp, som antages uppstå därest besiktningen förrättats av en kommunal styrelse eller nämnd,

att i § 6 bestämmelserna skola utgå,

att i §§ 12, 13, 15 och 17 angivna exakta mått måtte

utbytas mot allmänt hållna bestämmelser om av besiktningsmyndigheterna ansedda »betryggande storlek» eller liknande uttryck,

att i § 14 bestämmelserna skola utgå,

att i § 15 2 mom. bestämmelserna skola utgå,

att i § 20 sådana bestämmelser skola införas att apparatrum icke behöver vara brandsäkert, utan allenast brandhärdigt, därest icke biograflokalen är avsedd för mer än 600 personer,

att § 23 kompletteras med bestämmelse om att tändning av belysningen för utrymning av biograflokal jämväl må kunna ske från plats i närheten av utgång inuti biograflokal,

att § 27 erhåller följande lydelse: Projektionsapparat må skötas endast av person, som är fullt förtrogen därmed samt äger nödig kännedom om de för biograf-föreställning gällande ordningsföreskrifter. Projektionsapparat må skötas allenast av person, som fyllt 18 år,

att § 31 kompletteras med bestämmelse om att ståplats må upplåtas under villkor att snar utrymning av lokal därigenom icke förhindras,

att tiden för övergångsbestämmelsernas tillämpning bestämmes till 5 år,

att förordningen skall träda i kraft den 1 januari 1934 samt

att §§ 25 och 26 samt 1 och 2 mom. av § 38 skola träda i kraft den 1 januari 1935 och § 39 träda i kraft den 1 januari 1936.

Till vederbörande lagutskott anhålles värdsamt om utarbetande av den lagtext som i anledning av yrkandena här ovan anses nödig.

Stockholm den 11 mars 1932.

Gustaf Karlsson,
Munkedal.

J. V. Mårtensson.

Nils Olsson
i Rödningsberg.

Evald Ericsson
i Sörsjön.